

Ivan Navratil.

(Sestavil J. D.)

„Dom in Svet“ ima med mladino mnogo dobrih prijateljev; prav je torej, da zveste, mladi prijatelji, kdo je na Slovenskem prvi osnoval mladinski list ali časopis za mladino, zlasti šolsko. Ta mladinoljub je sedaj starosta pisatelj, Ivan Navratil, kateremu naj so posvečene te vrstice ob letošnji sedemdesetletnici njegovega rojstva.

V predzadnjem „Jezičniku“ (XXIX. l., 1891) nam je opisal naš nepozabni slovstvenik Josip Marn poleg drugih petero pisateljev na prvem mestu Ivana Navratila življenje in delovanje, kjer pripoveduje, da je bil naš starosta med slovenskimi pisatelji rojen dne 5. sušca l. 1825. v Metliki. „Praded mu je bil Pražan, bivši častnik. Domačo dvo-razredno šolo je dostal v Metliki, tretji razred in šest latinskih l. 1843. v Novem mestu, modroslovje l. 1845. v Ljubljani, pa nekoliko bogoslovja; l. 1846. stopi v službo pri c. kr. dohodni okrajni oblasti, l. 1847. pri ces. kr. deželnem sodišču, l. 1851. pa postane opravilec ali oficijal pri najvišjem sodišču na Dunaju, kjer služi še sedaj kot pristav in ravnateljski predstojnik ter sodni tolmač za slovenski in srbo-hrvatski jezik.“ Naš pisatelj torej praznuje letos sedemdesetletnico svojega rojstva, ob jednem tudi petdesetletnico svojega slovstvenega delovanja, zakaj prvi spis, kolikor smo povzeli iz „Jezičnika“ (str. 1), je bilo „*Odperto pismice pisateljem Novic*“, katero je spisal kot dvajsetleten mladenič pod izmišljenim imenom Janez

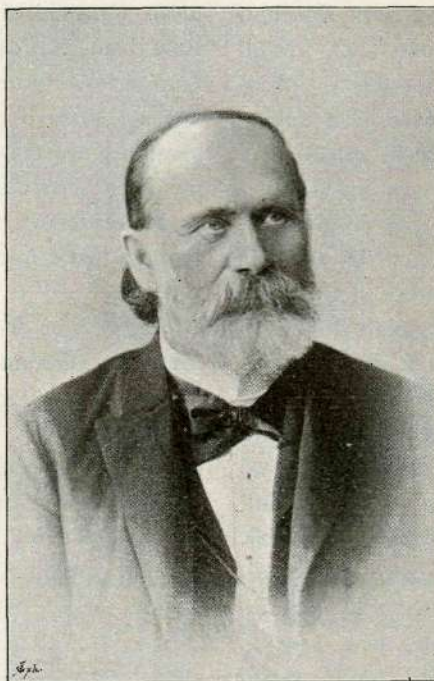
Larnavti (t. j. Navratil) 30. grudna l. 1845. ter priobčil v „Novicah“ l. 1846., str. 7.

Preprosta je sicer pot njegovega življenja, a toliko mnogovrstnejše njegovo delovanje na našem slovstvenem polju. Tudi nagibi, da se tega odličnega moža spominjamo, so mnogo-

vrstni: bil je od nekdaj vnet prijatelj in učitelj slovenski mladini, vedno je iskreno in dejansko ljubil svoj narod, mnogo je storil s svojimi jezikoslovnimi spisi za izobrazbo milega nam materinega jezika, s svojimi bajeslovnimi in starinoslovnimi preiskovanji pa nas uči spoznavati povest in življenje starih Slovanov in posebe Slovencev, in prav umevati še sedaj navadne običaje, vraže i. dr.

Za slovenščino se je vnel Navratil že doma na Belokranjskem in sicer po materi, belokranjski trdi Slovenki; ta ogenj pa so netile dalje Bleiweisove „Novice“ od l. 1843., katerim je bil mnogo let marljiv sotrudnik. Kakor pa je sam

gorel za materinščino, tako je hotel tudi slovensko mladino, tedaj še neprobujeno, navdušiti za-njo. V ta namen začne l. 1848. izdajati prvi leposlovni list za slovensko mladino. Naslov mu je bil: „*Vedež*“. Časopis za mladost sploh, pa tudi za odraslene proste ljudi. Vredovan od Janeza Navratila...“ Kako mu je bila mladina pri srcu, kaže urednik v predgovoru: „Pismice mladim bravcem kaže, da se bo ‚Vedež‘ pisal posebno za mladost vsaciga stanu, za mladenče in deklice, pred vsem

Ivan Navratil.